

KİŞİSEL SAĞLIK VERİLERİNİ BİLDİREBİLMEK İÇİN HASTALARIN AÇIK RIZALARININ ALINMASI ZORUNLUDUR.

Sağlık Bakanlığı, 1 Ağustos 2012 de Sağlık-Net 2 sistemini kurduğunu ve hastalara ilişkin tüm kişisel kayıtların merkezi olarak kayıt altına alınacağını duyurmuştur. Muayenehaneler de dahil olmak üzere hekimlere bu yönde tebligatlar yapılmış ve bütün sağlık kuruluşlarının “Sağlık.NET 2” ismi verilen bilgisayar programını satın alarak bu sisteme geçmesi gerektiği bildirilmiştir.

5 Şubat 2015 tarihinde ise “e-Nabız Projesi” konulu bir Genelge yayınlanmıştır. Bu Genelge ile Bakanlık, Sağlık Net Online Sistemi kurduğunu bildirmekte ve muayenehaneler de dahil olmak üzere, kamu ya da özel ayrımı yapılmaksızın bütün sağlık kurum ve kuruluşlarının ilgili bilgisayar programını satın alarak sisteme entegre olmasını ve 1 Ocak 2015 tarihinden başlamak üzere hastalara ait kayıtların gönderilmesini istemektedir.

Görüldüğü gibi hem sağlık-net, hem de e-nabız isimli bilgisayar programları ile, hastalara ait kişisel bilgiler ve kişisel sağlık verileri toplanmaktadır. Tek farklılık “amaç” maddelerinde karşımıza çıkmaktadır. Nitekim **Sağlık-Net 2 sistemine ilişkin amaç**; kişilere ait kişisel sağlık veri kaydı oluşturularak, sağlık hizmetlerinin planlanmasında ve sağlık politikalarının oluşturulmasında kullanmak olarak tariflenmişken, **e-Nabız sistemine ilişkin amaç**; hastaların kendi sağlık bilgilerine erişebilmelerini dijital ortamda sağlayarak, gereksiz tetkik tekrarını önlemek suretiyle hastaların ve ülkenin ekonomik çıkarlarını korumak olarak ifade edilmektedir.

Oysa Anayasa’da kişisel sağlık verilerine ilişkin özel düzenleme bulunmaktadır;

“Madde 20: Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.
...Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. **Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”**

Başından beri belirttiğimiz gibi Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan ve kamu-özel sağlık kuruluşlarını, tüm hastaların kişisel bilgileri ve sağlık verilerini vermeye zorlayan bilgisayar programları (sağlık-net, sağlık-net 2, e-nabız) Kanuni bir düzenlemeye dayanmadığı gibi, bu kişisel verilerin nasıl depolanacağı, kimler tarafından görülebileceği, ilgili hekim dışındakilerin görüntülenmesi, kopyalamasının nasıl engelleneceği, nasıl denetleneceği hususlarında da bilinir hiçbir koruma tedbiri alınmamıştır.

Keza bahsi geçen düzenlemelerde; sağlık verilerinin iletilmesi istenen kişilerin/hastaların, verilerin Sağlık Bakanlığı’na gönderilmesine rızalarının olup olmadığının sorulması yönünde bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bir başka deyişle hastaların açık rızasının/aydınlatılmış onamının bulunup-bulunmadığı önemsenmemiştir.

Oysa **hekimlerin hastalarına ilişkin bilgileri başkaları ile paylaşma yasağını ortadan kaldıran iki neden vardır**; birincisi hastalarının buna onay vermiş olması, ikincisi bildirim konusunda kanun ile düzenlenmiş bir zorunluluğun bulunmasıdır. Eğer bu iki koşul yok ise hekimler, Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nün 4. maddesinde düzenlenen sır saklama yükümlülüğü kapsamında, hastalarına ilişkin sırları açıklayamaz.

Buna rağmen Sağlık Bakanlığı'nın, ısrarı sürmektedir. Bakanlık, Anayasa'nın 20. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeden, yani kişisel sağlık verilerinin korunmasına özgü bir Kanun hazırlamadan, hastaların özel hayatına yönelik müdahalede bulunmak istemekte ve hekimleri ve sağlık kuruluşlarını da buna aracı olmaya zorlamaktadır.

Bu nedenlerle Kanuni dayanaktan yoksun olan bu bilgisayar programlarını satın almayan ve/veya bir biçimde satın almış bulunan tüm sağlık kuruluşları ve hekimlere; her halukarda **hastaları bilgilendirmelerinin ve ekte paylaştığımız onam formlarını imzalatarak dosyalamalarının, hem hasta haklarının korunması, hem de deontoloji kuralları ve TCK'da düzenlenen suç tipleri yönünden gerekli olduğunu** önemle hatırlatırız.

19.04.2015
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu